

Шкуро Костянтин Васильович,

магістрант групи 011м-19

НТУ «Дніпровська політехніка»

Науковий керівник: **Козинець Інна Іванівна,**

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри філософії і педагогіки

НТУ «Дніпровська політехніка»

ПЕДАГОГІЧНА СУПЕРВІЗІЯ ЯК ДІЄВИЙ МЕТОД ПРОФІЛАКТИКИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ

У роботі подано спроби щодо профілактики емоційного вигорання та підвищення якості роботи педагогів, що потребують допомоги. Розглянуто основні поняття теми, запропоновано педагогічну супервізію як новітній метод навчання та підтримки педагогів.

K. V. Shkuro

Supervisor: I. I. Kozynets

PEDAGOGICAL SUPERVISION AS AN EFFECTIVE METHOD OF PROFESSIONAL BURNING

The paper presents attempts to prevent emotional burnout and improve the quality of work of teachers in need. The basic concepts of the topic are considered, pedagogical supervision is offered as the newest method of teaching and supporting teachers.

Нині гостро постає питання щодо емоційного вигорання педагогів – як новачків, так і працівників зі стажем. Це викликано, ми вважаємо, бурхливим ритмом життя, труднощами через конфлікт поколінь та низьку якість освіти. Беручи до уваги вище перелічене, нині педагогічна супервізія виступає дієвим методом, який може скорегувати цю ситуацію.

Результати наукових досліджень показали, що педагогічна професія більш схильна до впливу феномена емоційного вигорання, ніж інші професії в системі «людина – людина», такі як медичні працівники, слідчі, бібліотекарі, соціальні і торгові працівники, фахівці сфери обслуговування, тренери тощо.

Мілевич К. С. цілком поділяє думку вчених, що схильність до проявів синдрому емоційного вигорання у педагогів обумовлена не тільки специфікою роботи, але і психологічними особистісними особливостями [5, с. 4].

Вперше термін «емоційне вигорання» був уведений у науковий лексикон американським лікарем-психіатром Х. Дж. Фрейденбергом у 1974 році [3, с. 330]. Цей термін був застосований для характеристики психологічного стану здорових людей, що знаходяться в інтенсивному і тісному спілкуванні з клієнтами, пацієнтами в емоційно насиченій атмосфері при наданні професійної допомоги. Базою дослідження вчений взяв своїх колег. Спочатку цей термін визначався як стан знемоги, виснаження з відчуттям власної безпорадності, а пізніше він отримав нове трактування — під емоційним вигоранням розуміємо стан фізичного, емоційного і розумового виснаження, що виявляється в професіях соціальної сфери системи «людина-людина».

Певний внесок у його становлення внесла група вчених під керівництвом соціального психолога Христини Маслач. Вони виділили три основні складники:

- 1) емоційну виснаженість (наявність почуття емоційної спустошеності і втоми від роботи);
- 2) редукцію професійних досягнень (виникнення у фахівця почуття некомпетентності і усвідомлення неуспіху в обраній професії);
- 3) деперсоналізацію (цинічне ставлення до праці та об'єктів своєї праці).

Слід зазначити, що досягненням учених є сформульований висновок: «емоційне вигорання – результат невідповідності між особистістю і роботою», який був одностайно прийнятий науковим товариством. Основна ідея вчених полягає в тому, що збільшення цієї невідповідності підвищує ймовірність виникнення синдрому емоційного вигорання. Вони виявили кілька основних сфер такої невідповідності. На думку Мілевича К. С., до педагогіки, більшою мірою, можна віднести такі положення:

- Невідповідність між вимогами, що пред'являються до працівника, і його ресурсами.
- Невідповідність між прагненнями працівників мати більший ступінь самостійності в своїй роботі і реальною можливістю.
- Невідповідність винагороди (або її відсутність) результатам праці.
- Невідповідність принципів особистості і вимог роботи етичним принципам.

- Невідповідність діяльності адміністрації уявленням про справедливість педагогів [4, с. 22].

Педагогічна супервізія – новий для України метод підготовки викладачів, метою якого є підвищення професійності кадрів, їх кваліфікації, а також задоволеності власною працею.

Цей метод був запозичений педагогікою з психіатрії. В перекладі це слово означає «наглядач», але за змістом найближчим є поняття «наставник», яке часто вживалося раніше щодо процесу виховання.

Як зазначає Кулаков С. А., супервізії можливо дати таке визначення: це метод управління, направлений на забезпечення ефективності та якості професійної соціально-педагогічної роботи. Супервізія має місце перш за все там, де спеціалісти вступають у професійний контакт із різними групами та категоріями людей (педагог – підліток, педагог – батьки та ін.). Це може бути також спостереження досвідченого педагога за робочим процесом іншого педагога [1, с. 42].

На думку Сініциної Г. А., індивідуальна терапія має допомогти педагогу підвищити рівень емоційної компетентності, бо вона направлена на самопізнання, розвиток можливостей розуміння своїх потреб та потреб інших людей, а також навички вибудовувати здорові відносини з ними.

Основна мета супервізії – удосконалення професійної компетентності фахівців, що шукають психологічну допомогу. Для досягнення цієї мети у процесі супервізії у консультуванні реалізуються три основні завдання:

- професійний (і відповідно особистісний) розвиток фахівця;
- розвиток особистих навичок та вмінь, можливість оцінити результати;
- підвищення відповідальності в службах та програмах консультування [1, с. 43].

У результаті процес супервізії дає можливість тим, кого супервізують не тільки придбати та вдосконалити знання, вміння та навички, але і спроможність формувати їх професійне знання, професійне мислення, професійну ідентичність, одержання професійної комунікації.

На нашу думку, ефективним, дієвим методом вирішення проблеми емоційного вигоряння є педагогічна супервізія як, водночас, і метод профілактики та лікування вигоряння, так і практичний метод підвищення кваліфікації фахівців, що дозволяє

педагогам, що потребують допомоги, навчитися розуміти й аналізувати свої професійні дії.

Упровадження нині моделі супервізії, що формується в широку педагогічну практику, в систему підвищення кваліфікації – актуальний і перспективний напрям. І на його підтримку повинні бути спрямовані як ресурси системи підвищення кваліфікації, підготовки і перепідготовки педагогічних кадрів, так і управлінські рішення.

Отже, супервізія передбачає виявлення консультативної допомоги педагогу в галузі подолання професійних труднощів.

Список використаних джерел

1. Кулаков С. А. Супервізія и супервизорство // Балинтовские группы и супервизия в подготовке специалистов, работающих с людьми: учебное пособие. СПб.: СПб акад. МВС Росії, 2012. 42-47 с.
2. Сеницына Г. П. Возможности супервизии в усилении практической подготовки педагогов // Современные проблемы науки и образования. 2015. № 5.
3. Орел В. Е. Синдром психического выгорания личности: монография. Ярославль: «Институт психологии РАН», 2015. 330 с.
4. Орел В. Е. Феномен «выгорания» в зарубежной психологии: эмпирические исследования. // Психологический журнал. 2011. № 1. С. 22.
5. Милевич К. С. Синдром эмоционального выгорания как факт деформации профессиональной деятельности педагогов // Современные проблемы науки и образования. 2017. № 12.